

**ЕНТОМОКОМПЛЕКС КРОВОСИСНИХ ДВОКРИЛИХ
М. УЖГОРОДА ТА ЙОГО ОКОЛИЦЬ**

Барна К.В., Мателешко О.Ю.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. Волощина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Світ комах нашої планети багатий і різноманітний. На сьогодні відомо понад один мільйон описаних видів. Їх роль у біогенній міграції речовин надзвичайно велика. Серед інших велике значення мають комахи-паразити – переносники збудників хвороб людини і тварин.

До теперішнього часу малярія залишається однією з найбільш поширених хвороб на земній кулі. На території України малярія повністю ліквідована понад 60 років тому назад. Разом з тим, в Україні і на Закарпатті зареєстровані випадки завозної малярії. У зв'язку з наявністю малярійних комарів у фауни м. Ужгород і району не виключене виникнення епідемії малярії. Значної шкоди здоров'ю людини, зниження продуктивності її праці, а також сільськогосподарським тваринам спричиняють також гедзі і мокреці.

Спостереження і збір матеріалу ми проводили протягом 2020-2022 років переважно в околицях м. Ужгород. Дослідження проводились за загальноприйнятою методикою (Фасулаті, 1971; Дербенева-Ухова, 1974). Результати наших досліджень свідчать, що в регіоні найбільш масовими видами з родини (*Culicidae*) є *Anopheles maculipennis* L., *An. bifurcatus* L., *Culex pipiens* L., *C. modestus* Fic., *C. Molestus* Forsk., *Aedes communis* Deu.; з родини гедзів (*Tabanidae*) – *Tabanus bovinus*, види роду *Chrysosoma*.

На основі наших досліджень зрозуміло, що двокрили в Ужгородському районі розвиваються у двох генераціях. Період розвитку тривалий, і одне покоління накладається на друге. Активність кровосисних двокрилих спостерігається від початку травня до середини жовтня. За нашими спостереженнями в районі дослідження щільність комарів до середини квітня була від 1-го до 30-ти на одиницю обліку, а до початку червня стрімко збільшується і досягає максимуму (близько 300 особин на одиницю обліку).

В умовах Ужгородського району комари з роду *Anopheles* активні з третьої декади квітня до початку листопаду, а сезон можливої передачі малярії людині триває з кінця серпня до відходу на зимівлю.

Для регуляції чисельності кровосисних двокрилих в Ужгородському районі Закарпатської області для медичної дезінфекції використовують хімічні методи. У зв'язку з високою ціною отрутохімікатів місця зимівлі, підвальні приміщення, горища, закинуті квартири обприскуються хлорорганічними речовинами один раз на рік, що цілком недостатньо, а в житлових приміщеннях взагалі не проводиться обробка. У зв'язку з цим, має місце зростання чисельності комарів, які можуть переносити збудників різних інфекційних захворювань. Оскільки використання інсектицидів веде до забруднення навколишнього середовища, акумуляції їх в організмі теплокровних тварин і людини, використання хімічних методів боротьби з кровосисними двокрилим слід змінювати біологічними, генетичними. Тому слід розширити роботи з пошуку більш ефективних біологічних заходів боротьби з кровосисними комахами.